

Een woord vooraf

In maart 2019 kunt u weer stemmen voor het Algemeen Bestuur van het Waterschap Scheldestromen.

Eén van de partijen die meedoet aan de verkiezingen is **Water Natuurlijk**. Wij vinden dat u op Water Natuurlijk moet stemmen. Natuurlijk, en waarom dat maken we hieronder duidelijk.

Wat doet het waterschap?

Het waterschap is van groot belang voor de kwaliteit van onze leefomgeving. Het waterschap zorgt voor veiligheid tegen overstromingen en voor gezond en schoon water voor mens, plant en dier. Het waterschap zorgt voor genoeg en niet te veel water, maar ook voor de kwaliteit van het water. Het waterschap onderhoudt bovendien vele kilometers dijken, wegbermen en oevers en is daarmee een van de grotere terreinbeheerders van de provincie.

Samengevat: het waterschap is waterbeheerder, wegenbeheerder en terreinbeheerder. Bij het beheer van water en de gronden van het waterschap komen vele belangen samen. Het bestuur van het waterschap moet al deze belangen tegen elkaar afwegen en daarbij keuzes maken.

Wat is en wil Water Natuurlijk?

Water Natuurlijk is in 2008 opgericht door diverse natuur- en recreatieorganisaties om een partij neer te zetten die naast de economische belangen van het water oog heeft voor mooi, natuurlijk en gezond water.

Water Natuurlijk zal de samenwerking zoeken en bevorderen met instellingen, die het groenblauwe karakter van Zeeland bewaken en versterken.

Water Natuurlijk wil dat het waterschap duidelijke keuzes maakt voor een natuurlijk beheer van water, oevers en bermen. En ook voor een veilige en natuurvriendelijke inrichting van plattelandswegen en –fietspaden. Met andere woorden: **Water Natuurlijk** is een partij, die natuur in het waterschapsbeleid een zeer belangrijke plaats geeft. Dat kan echter alleen als er veel mensen op **Water Natuurlijk** stemmen. Mensen, die net als u genieten van de natuur, het landschap en het water. Of het nu gaat om wandelen, fietsen, kijken, zwemmen, vissen of varen of hoe dan ook. Mensen die begaan zijn met de natuur en het water omdat ze beseffen, dat wij niet zonder die natuur kunnen. We maken er immers zelf deel vanuit!

Wat dat betreft is er genoeg om je zorgen over te maken. Denk daarbij aan de klimaatsverandering (recent de droogte), aan de uitputting van grondstoffen, aan de dramatische achteruitgang van de biodiversiteit (bijvoorbeeld insecten en akker- en weidevogels). Maar vergeet ook niet de toenemende verkeersdruk op de plattelandswegen en de steeds groter wordende snelheidsverschillen op de fietspaden. Genoeg redenen om te roepen: **alle hens aan dek!**

Water Natuurlijk vindt, dat we alle zeilen moeten bijzetten om dit tij te keren. Dat kunnen we. Door de uitstoot van broeikasgassen terug te dringen, door voor een slimme circulaire economie te kiezen, die kringlopen sluit. Ook door meer hectares met

insectenvriendelijke vegetaties te creëren zodat insecten weer toenemen en door natuur-inclusieve landbouw zodat de akker- en weidevogels weer toenemen.

Water Natuurlijk vindt, dat het waterschap daaraan zijn steen(-tje) moet bijdragen. Zo kan het waterschap als één van de grootste terreinbeheerders van Zeeland door een uitgekiend natuurvriendelijk beheer van zijn dijken, bermen, oevers en tijdelijk niet gebruikte terreinen een belangrijke bijdrage leveren aan het broodnodige herstel van insecten-vriendelijke vegetaties.

Vindt u dat herstel ook broodnodig? Stem dan op **Water Natuurlijk**, want alleen dan kunnen wij zorgen, dat het waterschap zijn steentje naar vermogen of meer bijdraagt.

Water Natuurlijk is ook zeer begaan met het Zeeuwse landschap. In de afgelopen periode is de wildgroei van kustbebouwing aan banden gelegd in de provinciale Kustvisie. **Water Natuurlijk** vindt dat in de komende periode dat ook moet gebeuren voor de randen van de Deltawateren.

Bent u net zo begaan als wij met het Zeeuwse landschap? Stem dan op **Water Natuurlijk**, want alleen dan kunnen wij zorgen, dat het waterschap zijn steentje bijdraagt.

Water Natuurlijk wil de plattelandswegen zoveel mogelijk autoluw maken. Waar nodig moeten vrij liggende fietspaden aangelegd en verbreed worden.

Wilt u ook veilig fietsen en genieten door het Zeeuwse landschap? Stem dan op **Water Natuurlijk**.

Wat betreft het terugdringen van broeikasgassen en het creëren van een circulaire economie is het waterschap slechts één van de vele partijen die hiervoor aan de lat staan. Het waterschap kan op dit gebied een voorbeeldfunctie vervullen. **Water Natuurlijk** wil zich hiervoor inzetten. Wilt u dat ook: stem dan op **Water Natuurlijk**, want alleen dan kunnen wij zorgen, dat het waterschap deze voorbeeldfunctie trots vormgeeft.

Samengevat kan de visie van **Water Natuurlijk** als volgt geformuleerd worden:

Zorg dragen voor en genieten van water en natuur op duurzame wijze.

Deze visie heeft **Water Natuurlijk Zeeland** uitgewerkt in dit verkiezingsprogramma. Daarbij staat **Water Natuurlijk** voor een kostenbewust waterschap. Uitvoering van taken dient plaats te vinden tegen maatschappelijk aanvaardbare kosten met een goede en rechtvaardige verdeling van de kosten over de vervuilers en gebruikers van waterdiensten.

HET VERKIEZINGSPROGRAMMA

Wat kunt u van Water Natuurlijk verwachten?

Als het gaat om het Waterschap als waterbeheerder:

Schoon, gezond en natuurlijk water

Water Natuurlijk voor gezonder water met een hoge biodiversiteit

Water Natuurlijk zal zich inzetten voor ecologisch gezond water en een goede waterkwaliteit voor mens, dier en plant, nu en in de toekomst. **Water Natuurlijk** wil dat het Waterschap zich inzet voor het aantoonbaar (en dus meetbaar) versterken van de biodiversiteit in zijn beheersgebied.

Daarom wil **Water Natuurlijk**:

1. een verbod van bestrijdingsmiddelen die zeer schadelijk zijn voor een natuurlijk functionerend watersysteem. Bij het onderhoud van het groen, de wegen en de parkeerplaatsen wordt dan ook geen gebruik meer gemaakt van glyfosaat.
2. samen met andere overheden een actief beleid organiseren om de aanwezigheid van medicijnresten in het oppervlaktewater terug te dringen.
3. door beheersafspraken met boeren de vermesting van kwetsbare wateren terugdringen.
4. de aanleg van natuurvriendelijke oevers voortzetten, maar ook de kwaliteit van bestaande natuurvriendelijke oevers verbeteren en onderhouden.
5. zorg dragen voor een gezonde en gevarieerde visstand
6. onder meer door de verbindingen tussen wateren verder te verbeteren ten behoeve van de vismigratie.
7. een inventarisatie van waar een natuurlijk peilbeheer mogelijk is

8. een bermbeheer, dat de biodiversiteit verhoogt. Zie verder Het Waterschap als terreinbeheerder.

Water Natuurlijk kiest voor landbouw met de natuur. Waar het waterbeheer vroeger met name afgestemd was op de landbouwweisen, moet het nu in een breder perspectief bekeken worden. De landbouw zal zelf ook op zoek moeten naar gewassen en een bedrijfsvoering die minder afhankelijk zijn van kunstmatig lage waterpeilen. Het waterschap moet samen met de landbouw op zoek naar robuuste landbouwsystemen, waarbij sprake is van het opslaan van water, verbetering van het bodemleven en het verhogen van het organische-stof-gehalte. De landbouw zal de negatieve invloed op water en ecologie moeten verminderen. **Water Natuurlijk** wil meewerken aan een gezonde toekomstbestendige landbouw zonder milieubelastende stoffen en afgestemd op ecologisch gewenste flexibele peilen. Daarbij kan door verschillende tarifiering goed gedrag beloond en gestimuleerd worden. **Water Natuurlijk** is een sterk voorstander van natuur-inclusieve landbouw.

Veiligheid en betrouwbaar

Water Natuurlijk voor een klimaatbestendig Zeeland

De komende decennia zullen in het teken staan van de uitvoering van het Deltaprogramma, dat ervoor moet zorgen, dat Nederland en dus ook Zeeland voorbereid zijn op de gevolgen van de klimaatsverandering.

Water Natuurlijk zal zich ervoor inzetten, dat bij de noodzakelijke versterking van de waterkeringen de kwaliteit van landschap en natuur niet verslechtert, maar juist verbetert. **Water Natuurlijk** wil, dat het Waterschap het initiatief neemt om samen met andere partijen zoals de gemeenten, de provincie en maatschappelijke organisaties de uitvoering te koppelen aan maatregelen, die goed zijn voor de natuur, de recreatie en de kwaliteit van het landschap.

Water Natuurlijk wil, dat het waterschap samen met de gemeenten en de provincie werkt aan een klimaatbestendige ruimtelijke ordening, zodat bij het onverhoopt falen van de waterkeringen de gevolgen beperkt blijven. Het Waterschap moet daartoe al vanaf het begin bij de planvorming betrokken worden.

Water Natuurlijk zal zich ervoor inzetten, dat maatregelen worden genomen om wateroverlast tegen te gaan door vergroting van de berging van extreme neerslag en door het beperken van het verharde oppervlak.

Het areaal aan natuurvriendelijke oevers van waterlopen moet verder worden uitgebreid. Dit levert extra berging op, die kan dienen als buffer om wateroverlast te voorkomen. Het levert tevens een bijdrage aan de biodiversiteit.

Water Natuurlijk wil, dat burgers en het bedrijfsleven door financiële prikkels gestimuleerd worden om het verhard oppervlak van hun terreinen en tuinen te beperken. Regenwater moet zo weinig mogelijk via het vuilwaterriool afgevoerd worden. Daarvoor is een optimale afstemming nodig tussen gemeenten en het

waterschap (de waterketen). De mogelijkheid van infiltratie van regenwater onder verhard oppervlak en bebouwing dient onderzocht te worden.

Water Natuurlijk wil zich inzetten voor het zuinig omgaan met het beschikbare zoete water en voor het nemen van maatregelen om de zoetwatervoorraden te vergroten. Zij staat daarbij positief tegenover het op kleine schaal over laten van het peilbeheer aan grondgebruikers. Zij staat ook positief tegenover initiatieven om zoetwater op te slaan in de ondergrond.

Mocht besloten wordt het Volkerak-Zoommeer zout te maken, dan zal eerst de zoetwatervoorziening geregeld moeten zijn. ("Eerst het zoet, dan het zout"). Mocht anders besloten worden, ook dan is een alternatieve zoetwatervoorziening zeer gewenst. Een zoet Volkerak-Zoommeer is immers juist in tijden van droogte een zeer onbetrouwbare zoetwater bron.

Water Natuurlijk wil, dat het waterschap de regie neemt bij de aanleg van de alternatieve zoetwatervoorziening voor Tholen, St. Philipsland en de Reigersberger Polder.

Plezier beleven aan water

Water Natuurlijk voor mooier water en mooiere waterkeringen

Iedereen moet kunnen genieten van de natuur. Wandelaars, fietsers, sportvissers, watersporters, duikers etc. **Water Natuurlijk** wil de natuurgebieden, de oevers van watergangen en de dijken toegankelijk maken. Denk daarbij aan toegankelijke fietspaden langs de Deltawateren. Alleen in en langs zeer kwetsbare natuurgebieden en tijdens het broedseizoen kunnen beperkingen opgelegd worden.

Water Natuurlijk wil de sportvisserij aantrekkelijk maken door de bereikbaarheid van de oevers te vergroten, de waterkwaliteit te verbeteren, te zorgen voor een gevarieerde en aantrekkelijke visstand en de vismigratie verder mogelijk te maken.

Water Natuurlijk wil, dat de bewoners meer gebruik kunnen maken en genieten van het stedelijk water in hun omgeving. Denk daarbij aan oeverrecreatie en het inrichten van visstekken en vaarroutes voor kano's.

Water Natuurlijk hecht aan de cultuurhistorie en wil, dat het waterschap zich inzet voor het behoud van cultuurhistorisch waardevolle waterwerken, zoals oude gemalen en sluizen.

Water Natuurlijk is voorstander van een natuurlijk beheer van bermen en dijken. Dit kan door vaker gebruik te maken van begrazing door schapen, maar ook door aanpassing van het maaieregime waardoor de soortenrijkdom toe kan nemen. Zie verder Het Waterschap als terreinbeheerder.

Als het gaat om het Waterschap als wegenbeheerder:

Water Natuurlijk voor veilige en mooi in het landschap gelegen wegen.

Water Natuurlijk wil, dat het waterschap komt met een samenhangende visie op de functies van de vele polderwegen en fietspaden in onze provincie.

Het Waterschap beheert meer dan 400 km wegen. **Water Natuurlijk** vindt de veiligheid op die wegen van het allergrootste belang. Zij is voorstander van het verder aanleggen van gescheiden fietspaden. Op belangrijke fietsroutes moet onderzocht worden of deze wegen afgesloten kunnen worden voor autoverkeer.

Wegbermen en wegbeplantingen hebben een zeer belangrijke waarde voor het landschap en de biodiversiteit. **Water Natuurlijk** wil, dat het maaien en snoeien zo beperkt mogelijk en met respect voor natuur en landschap wordt uitgevoerd. Door een slimmer maai- en snoei-beheer kan geld worden bespaard en de biodiversiteit sterk worden verbeterd.

Water Natuurlijk vindt dat voor elke omgehakte boom of struik een nieuwe moet worden geplant. **Water Natuurlijk** wil een strikte herplantingsplicht. Zie verder Het Waterschap als terreinbeheerder.

Langs de wegen van het waterschap komt veel zwerfvuil voor. Extra inspanning in samenwerking met gemeenten en provincie is nodig om zwerfvuil te voorkomen en op te ruimen. Ook zou overwogen kunnen worden om de bewoners van het buitengebied hier op de een of andere manier bij te betrekken.

Als het gaat om het Waterschap als terreinbeheerder:

Water Natuurlijk voor insecten-vriendelijke vegetaties

De biodiversiteit van het agrarisch gebied staat door het intensieve gebruik onder druk. We zijn daardoor geconfronteerd met een schrikbarende achteruitgang van de vlinders, libellen, bijen en andere insecten. Ook de diversiteit van het bodemleven is sterk achteruitgegaan.

Het waterschap is een van de grotere terreinbeheerder. Het gaat daarbij om watergangen, dijken, oevers, bermen en zuiveringsinstallaties. Het gaat hierbij vooral om lijnvormige elementen, die als leefgebied en als verbindingsbaan een belangrijke functie kunnen hebben voor soorten, die in het overige intensief gebruikte agrarische gebied geen kansen hebben. **Water Natuurlijk** vindt dat het waterschap het beheer van de terreinen moet richten op de ontwikkeling van kruidenrijke vegetaties met veel bloemen. Daarmee kan het waterschap een belangrijke bijdrage leveren aan het herstel

van het insectenbestand in Zeeland, dat afhankelijk is van kruidenrijke vegetaties. Dat betekent:

- Er wordt gefaseerd en slechts wat strikt noodzakelijk is gemaaid. Na iedere maaibeurt is op het object of in de directe omgeving daarvan nog voldoende half-natuurlijke plantengroei aanwezig.
- Er wordt niet geklepeld en het maaisel wordt altijd afgevoerd. Het maaisel wordt bewerkt tot compost zodat het nuttig kan worden toegepast in de landbouw. Door een goed maairegiem zal het aantal maaibeurten afnemen en zo leiden tot kostenbesparing.
- De maaifrequentie is, afhankelijk van de grondslag en de productie, in principe niet meer dan tweemaal per jaar en het maaimoment is afgestemd op de optimale ontwikkeling van een kruidenrijke vegetatie met veel bloemen.

Het waterschap zal zich inzetten om de beschermde soorten in het werkgebied op een goede manier te monitoren, al dan niet met hulp van vrijwilligers. Waar nodig zal het waterschap extra aandacht hebben voor de instandhouding van het leefgebied van beschermde soorten.

Als het gaat om het Waterschap als duurzaam en maatschappelijk verantwoord bedrijf:

Duurzaam en circulair

Water Natuurlijk wil een duurzaam waterschap.

Voor **Water Natuurlijk** is duurzaam en maatschappelijk verantwoord handelen vanzelfsprekend. Waterschappen kunnen vanuit verschillende rollen een voorbeeldfunctie vervullen: als overheid, bedrijf, werkgever, terreinbeheerder en gebiedspartner. Belangrijk is ook om te laten zien dat duurzaamheid méér is dan alleen fair trade koffie.

Water Natuurlijk maakt zich sterk om de duurzaamheidsdoelen in concrete maatregelen om te zetten en uit te voeren. Niet alleen 100% duurzaam inkopen, maar ook het aanbesteden van goederen en diensten kan veel milieubewuster. Dat betekent bv: geen gebruik van bestrijdingsmiddelen op eigen en beheerde terreinen.

Water Natuurlijk wil dat het Waterschap een voorbeeldfunctie vervult op het gebied van duurzaam energieverbruik. **Water Natuurlijk** streeft naar energie-neutrale waterschappen. Met terugwinning van energie en grondstoffen uit afvalwater valt veel milieuwinst te boeken.

Duurzaamheid is: slim combineren van maatschappelijke doelen en maatregelen. Dat leidt tot lagere kosten van het beheer, dus tot lagere belastingen. Duurzaamheid is ook: wat kunnen we grensoverschrijdend, in Europees verband en op wereldschaal aan onze watervoetafdruk doen?

Het waterschap is van ons allemaal. Iedereen waterbewust

Water Natuurlijk wil een democratischer en doelmatiger waterbeheer

Water Natuurlijk wil, dat de geborgde zetels afgeschaft worden. Geborgde zetels passen niet in een democratisch stelsel van evenredige vertegenwoordiging. Daarom moeten Regering en Parlement de Waterschapswet aanpassen.

Water Natuurlijk wil de betrokkenheid van de burgers bij het werk van het waterschap vergroten, b.v. door het ontwikkelen van vrijwilligersparticipatie.

Water Natuurlijk wil een doelmatigheidsonderzoek naar samenvoeging van bestuurlijke lagen in de Schelde Delta.

Water Natuurlijk wil toewerken naar één vestiging van het waterschap.

Evenwicht in lusten en lasten

Water Natuurlijk biedt meer waar(de) voor je geld.

Water Natuurlijk wil een betaalbaar waterschap, waarin de middelen efficiënt, evenwichtig en rechtvaardig worden ingezet voor mens, natuur en economie.

Water Natuurlijk zet zich in voor een evenwichtiger verhouding in de kostentoedeling. Daarbij gaat **Water Natuurlijk** uit van de oude waterprincipes: de vervuiler betaalt voor het schoonmaken, de gebruiker betaalt voor het water dat hij benut en iedereen, die baat heeft bij bepaalde maatregelen betaalt daaraan mee. **Water Natuurlijk** vindt dat er bij de zuiveringslasten voor de inwoners een koppeling gelegd moet worden met het waterverbruik.

Water Natuurlijk wil de uitgaven slimmer doen door waterprojecten in samenhang met andere projecten (bijvoorbeeld van gemeenten en de provincie) te bekijken en waar mogelijk mee te koppelen. Dat kost minder en levert meer op.

Water Natuurlijk vindt, dat mensen, die bijdragen aan de doelen van het waterschap daarvoor beloond moeten worden. Bijvoorbeeld door lagere belastingen.

Water natuurlijk wil, dat mensen, die de belastingen niet kunnen betalen in aanmerking moeten komen voor kwijtschelding. Daarnaast wil **Water Natuurlijk**, dat invordering op sociaal verantwoorde wijze plaats vindt.